

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ปริฉัตร เล็กตวง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2554

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ปริณัทร เล็กดวง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ กอนฉลาด)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ กอนฉลาด)

.....กรรมการ
(ดร.สุเมธ งามกนก)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกลีกร)

วันที่ ๒๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาในการให้คำปรึกษาแนะนำ แก่ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด ประธานกรรมการ ที่ปรึกษา และดร.สุเมธ งามกนก กรรมการสอบ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้า หาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านซึ่งปรากฏนามในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้กรุณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อน นิสิตปริญญาโททุกท่านที่อำนวยความสะดวกในงานนิพนธ์ ขอขอบคุณ ผู้บริหาร และข้าราชการครู โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถาม ขอขอบคุณ คุณวิชัย ไหมจู๋ ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลืออย่างดีตลอดมาจนทำให้ผู้วิจัย สามารถทำงานนิพนธ์จนสำเร็จ

อนึ่ง คุณประโยชน์อันพึงมีจากงานนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่ บิดามารดา บุพการี และบูรพาจารย์ที่ได้ชี้แนะและวางพื้นฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัยจน ได้รับความสำเร็จในการศึกษา ดังความมุ่งหมายทุกประการ

ปริฉัตร เล็กดวง

53990048: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สุพรรณบุรี เขต 2

ปริฉัตร เล็กดวง : ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (ACADEMIC LEADERSHIP OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF SUPHUNBURI EDUCATIONAL SERVICE AREA 2)

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: คุณวุฒิ กนกฉลาด, Ed.D. 149 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ประเภทโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (*One-way Anova of Variance*) การทดสอบรายคู่ของ Scheffe'

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากเรียงลำดับได้แก่ ด้านการประสานงานด้านหลักสูตร การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การนิเทศและการประเมินผลการสอน การสื่อสารเป้าหมายโรงเรียนและกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน
2. เปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
คำถามในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
กรอบความคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.....	14
ความหมายของผู้นำ ภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	19
บทบาทและหน้าที่ผู้นำ.....	23
ประเภทของผู้นำและคุณลักษณะสำคัญของผู้นำ.....	24
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	36
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
อภิปรายผล.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	121
บรรณานุกรม.....	123
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก.....	135
ภาคผนวก ข.....	139
ภาคผนวก ค.....	141
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	149

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงตัวอย่าง แลผู้ให้ข้อมูล.....	61
2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่สุพรรณบุรี 2.....	67
3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทโรงเรียน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่สุพรรณบุรี 2.....	68
4 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่สุพรรณบุรี 2.....	68
5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน.....	69
6 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดเป้าหมายของ โรงเรียน.....	70
7 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายโรงเรียน.....	71
8 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน.....	72
9 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร.....	73
10 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน..... 75
12	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน..... 76
13	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้ครู..... 77
14	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ..... 78
15	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ 79
16	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้..... 80
17	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับที่ย และการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่..... 81
18	ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่..... 82
19	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน..... 84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน.....	85
21 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวม.....	87
22 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	88
23 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน.....	88
24 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอน.....	89
25 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน	90
26 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู.....	90
27 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ.....	91
28 เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ.....	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
29 เปรียบเทียบรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้.....	92
30 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภท ในการทำงาน.....	93
31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทในการทำงาน.....	95
32 เปรียบเทียบรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทในการทำงาน โดยรวม	97
33 เปรียบเทียบรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทในการทำงาน ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอน.....	97
34 เปรียบเทียบรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทในการทำงาน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร.....	98
35 เปรียบเทียบรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทในการทำงาน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน.....	99
36 เปรียบเทียบรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทในการทำงาน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู.....	100
37 เปรียบเทียบรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทในการทำงาน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
38	เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ.....
	101
39	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....
	140